

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska (spr.) SA Joanna Naczyńska
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2020 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. C.

przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi Zakładu Karnego w (...)

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 11 lipca 2019 r., sygn. akt I C 1014/18

1) oddala apelację;

2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej 240 (dwieście czterdzieści) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;

3) przyznaje na rzecz adwokata M. C. (1) od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej) 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) złotych, w tym 27,60 (dwadzieścia siedem i 60/100) złotych podatku od towarów i usług, z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Ewa Jastrzębska	SSA Roman Sugier	SSA Joanna Naczyńska
---------------------	------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Powód K. C. w dniu 18 czerwca 2018 r. - data nadania pozwu w administracji Zakładu Karnego w (...), wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w (...) pozew, domagając się zasądzenia od Skarbu Państwa – Dyrektora Zakładu Karnego w (...) na jego rzecz kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych.

W uzasadnieniu wskazał, że nie zapewniono mu należytych warunków odbywania kary. Przebywa w 9-osobowej celi z jednym kąciem sanitarnym, który nie zapewnia odpowiednich warunków higieny, a także skutkuje kłótniami i awanturami osadzonych. Udostępnione są tylko 2 miski (1 miska powinna przypadać na 4 osadzonych), ciepła woda udostępniona jest tylko w bardzo krótkich odstępach czasu, co także skutkuje awanturami osadzonych oraz możliwością zarażenia chorobami. Nie ma możliwości noszenia własnych ubrań, ponieważ nie ma miejsca przeznaczonego na jej suszenie po praniu. Obowiązkowe jest noszenie poza całą bluzy z długim rękawem i długich spodni, co jest męczące przy wysokiej temperaturze w lecie. Pole spacerowe jest zbyt małe, ponieważ jednocześnie przebywa tam 21 osób (osadzeni z cel nr 124, 120 i 110). Korespondencja jest otwierana bez obecności adresata. Nie zapewniono wystarczającej liczby miejsc do widzeń, przez co kilka razy odmówiono powodowi widzeń z rodziną. Powód zarzucił także, że wydłuża się okres prac społecznych przez bezpłatne zatrudnienie osadzonych, a ich zatrudnienie obejmuje niepełny wymiar czasu pracy, co uniemożliwia później uzyskania zasiłku z bezrobocia. W piśmie z 21 października 2018 r. zarzucił administracji Zakładu Karnego w (...) utrudnianie mu podjęcia nauki w innych zakładach karnych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wskazał, iż powód odbywa karę pozbawienia wolności we właściwych warunkach, nie naruszających jego dóbr osobistych.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 11 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej:

1. oddalił powództwo;

2. zasądził od powoda K. C. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

3. zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej na rzecz radcy prawnego M. C. (2) prowadzącego Kancelarię w B.

kwotę 120zł plus VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu

W uzasadnieniu ustalił, iż powód K. C. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w (...) od 19 kwietnia 2017 r. do października 2018 r., kiedy to został przetransportowany do Aresztu Śledczego w S.. Wcześniej wielokrotnie był skazywany na kary pozbawienia wolności, które odbywał z krótkimi przerwami od 1995 r.

(dowody: pismo dyrektora ZK w (...) z 19.10.2018 r. – k. 65-76; informacja o pobytach i orzeczeniach z 18.10.2018 r. – k. 77-89; zeznania świadka K. N. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania powoda – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.)

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w (...) powód był osadzony w różnych wieloosobowych celach, w tym w 12-osobowych, a także w 8-osobowej i 5-osobowej. W celach był jeden kącik sanitarny z jedną umywalką i WC, z wentylacją mechaniczną. Zdarzało się, że osadzeni musieli czekać na skorzystanie z ubikacji lub umywalki z uwagi na dużą liczbę osadzonych i z tego powodu dochodziło pomiędzy osadzonymi do kłótni i awantur. Osadzeni mieli do swojej dyspozycji także 2 miski. W czasie, gdy u powoda wystąpiło owrzodzenie pod pachą korzystał on z dodatkowej miski. Ciepła woda w celi dostępna jest trzy razy na dobę, w godzinach od 6:30 do 8:00, od 12:30 do 13:30 i od 16:30 do 18:00.

(dowody: zeznania świadka P. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka M. L. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka A. J. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka P. B. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka K. N. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania świadka T. C. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania powoda – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.)

U powoda już w 2005 r. rozpoznano zakażenie wirusem HCV, co było potwierdzane podczas pobytów w zakładach karnych, m.in. w 2016 r. i w listopadzie 2018 r. Jednak badanie na obecność wirusa zapalenia wątroby typu C z dnia 24 lipca 2017 r. dało wynik ujemny. Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...) powód nie chorował także na gruźlicę.

(dowód: dokumentacja medyczna – k. 185)

Powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...) regularnie był kontrolowany przez lekarzy i w razie konieczności leczony. Podczas pobytu w jednej z 12-osobych cel u powoda pojawiło się owrzodzenie pod pachą, które pielęgniarki, po obejrzeniu, zaleciły powodowi smarować jodyną. Podczas wizyty lekarskiej po 2 miesiącach w dniu 3 sierpnia 2018 r. lekarz stwierdził zagojenie rany.

(dowód: zeznania powoda – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; dokumentacja medyczna – k. 185)

Kąpiel w łaźni jest dostępna dwa razy w tygodniu.

(dowód: zeznania świadka A. J. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.)

Podczas spaceru na polu spacerowym przebywali jednocześnie osadzeni z 3 cel, łącznie około 30 osób. Na pola spacerowe przeznaczony jest cały dziedziniec Zakładu Karnego. P. spacerowych jest pięć, są one wydzielone,; ich powierzchnia wynosi - 42,98 m², 69,96 m², 71,04 m², 81,98 m² i 210,04 m²

(dowody: zeznania świadka P. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka M. L. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka A. J. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka P. B. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.)

Powód korzystał zarówno z odzieży więziennej, jak i prywatnej.

(dowody: zeznania świadka P. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka M. L. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka A. J. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka P. B. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.)

Powód czekał na wręczenie mu paczek i przesyłek kilka dni od ich doręczenia do Zakładu Karnego.

(dowody: zeznania świadka M. L. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.; zeznania świadka A. J. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 13.02.2019 r.)

Powód był zatrudniony w Zakładzie Karnym w (...) nieodpłatnie w trybie art. 123a § 2 k.k.w. w okresie od 24 maja do 23 listopada 2017 r., a następnie od 24 listopada do 7 grudnia 2017 r. na podstawie skierowania do pracy odpłatnie na rzecz kontrahenta zewnętrznego (...) Sp. z o.o. (produkował części samochodowe na terenie Zakładu Karnego w (...)) w wymiarze 7/8 etatu, a także ponownie nieodpłatnie od 22 stycznia do 26 kwietnia 2018 r. w trybie art. 123a § 2 k.k.w., a następnie od 27 kwietnia do 12 czerwca 2018 r. na podstawie skierowania do pracy odpłatnie w wymiarze 7/8 etatu. Pierwsze zatrudnienie powoda ustąpiło na wniosek kontrahenta, który zarzucił powodowi niespełnianie wymogów wydajności wykonywanych prac, a drugie ze względów bezpieczeństwa, aby nie dopuścić do uczestniczenia podczas wykonywanej pracy przy murze zewnętrznym Zakładu Karnego we wprowadzaniu na teren

Zakładu Karnego środków niedozwolonych, o co był podejrzewany. Nieodpłatne zatrudnienie w trybie art. 123a § 2 k.k.w. odbywa się zawsze za zgodą skazanego.

(dowody: rejestry zatrudnienia nieodpłatnego osadzonego – k. 113, 118; wnioski o zatrudnienie – k. 114-117, 119-120, 123-124; pismo (...) Sp. z o.o. z 06.12.2017 r. – k. 121; powiadomienie z 07.12.2017 r. – k. 122; pismo Zakładu Karnego w (...) z 08.06.2018 r. – k. 125; powiadomienie z 12.06.2018 r. –

k. 126; zeznania świadka M. K. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania świadka K. N. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania powoda – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.)

Prośby powoda z 10 lipca 2018 r., 29 sierpnia 2018 r. i 17 września 2018 r.

o przetransportowanie go do innych jednostek penitencjarnych (Zakładu Karnego w B., Zakładu Karnego w K., Zakładu Karnego w W.) w celu dalszego odbycia kary i podjęcia ewentualnego zatrudnienia nie zostały uwzględnione przez Dyrektora Zakładu Karnego w (...) z uwagi na brak pozytywnej opinii Dyrektorów wskazanych Zakładów Karnych (wysoki stopień zaludnienia w tych zakładach karnych oraz brak ofert pracy).

(dowody: pisma Dyrektora Zakładu Karnego w (...) z 30.07.2018 r., 26.09.2018 r., 10.10.2018 r. – k. 107-112)

Powód w dniach 2 sierpnia 2018 r. i 31 sierpnia 2018 r złożył do Dyrektora Zakładu Karnego w (...) wnioski o skierowanie go do nauczania na kursie zawodowym mechanika w Zakładzie Karnym w W. oraz cukiernika w Zakładzie Karnym w K., które zostały przez administrację Zakładu Karnego w (...) rozpatrzone pozytywnie i powód został zgłoszony jako kandydat do podjęcia kursu w Zakładzie Karnym w W. (w dniu 23 sierpnia 2018 r.) oraz w Zakładzie Karnym w K. (w dniu 5 września 2018 r.). Powód nie został jednak zakwalifikowany do nauki z uwagi na brak wolnych miejsc. Powód zgłosił skargi na działania funkcjonariuszy Zakładu Karnego w (...), którzy mieli mu utrudniać podjęcie nauki, które zostały rozpatrzone negatywnie przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w K.

(nie potwierdzono, aby funkcjonariusze Służby Więziennej swym postępowaniem lub zaniechaniem doprowadzili do naruszenia gwarantowanych powodowi uprawnień). Prośby powoda o skierowanie go do nauczania w Zakładzie Karnym w W. z 3 i 20 sierpnia 2018 r., złożone do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K., które zostały przekazane do Zakładu Karnego w (...) zgodnie z właściwością, zostały pozostawione przez Dyrektora Zakładu Karnego w (...) bez rozpoznania z uwagi na ich cofnięcie przez powoda.

(dowody: prośby o skierowanie na kurs zawodowy z 02.08.2018 r. i 31.08.2018 r. – k. 102, 104, 189; pismo Zakładu Karnego w W. z 28.08.2018 r. – k. 103, 192; wydruk listy – k. 105; pismo Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. z 18.10.2018 r. – k. 106; pisma Zakładu Karnego w (...) z 30.08.2018 r. i 05.09.2018 r. – k. 108-109; zeznania świadka K. N. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; zeznania powoda – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.; decyzja Komisji Penitencjarnej z 23.08.2018 r. – k. 190; pismo Zakładu Karnego w Cieszynie z 23.08.2018 r. – k. 191)

W kraju jest kilkadziesiąt szkół, do których przyjęcia powód mógł się domagać. Wykaz szkół jest dostępny dla osadzonych.

(dowód: zeznania świadka K. N. – nagranie audiowizualne z rozprawy z 12.04.2019 r.)

Kontrole przeprowadzone w Zakładzie Karnym w (...) przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w (...) w dniach 31 maja 2017 r. i 5-6 kwietnia 2018 r. wykazały dobry stan sanitarno-higieniczny wszystkich pomieszczeń i prawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi.

W szczególności stwierdzono, że sanitariaty i posadzki są dezynfekowane, cele remontowane są na bieżąco, każda cela posiada kącik sanitarny, z umywalką z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz ustęp, cele są sprzątane przez osadzonych, osadzeni korzystają z łaźni ogólnej dwa razy w tygodniu, która jest sprzątana i dezynfekowana, przy łaźni zlokalizowane są magazyny bielizny oraz pościeli, skąd wydawana jest osadzonym bielizna i ręczniki, pranie bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej.

(dowody: protokół kontroli nr (...) - (...) z 31.05.2017 r. – k. 90-92; protokół kontroli nr (...) - (...) z 06.04.2018 r. – k. 93-96)

Zgodnie z ustanowionym przez Dyrektora Zakładu Karnego w (...) porządkiem wewnętrznym osadzony może posiadać w celi odzież i obuwie w postaci między innymi koszulki – 2 szt., krótkich spodenek – 1 pary (§ 16 ust. 1 pkt 1 i 4), może korzystać z własnej odzieży w celi, w czasie spaceru i podczas zajęć świetlicowych (§ 16 ust. 3). Osadzeni są jednak zobowiązani do należytego ubioru, stosownie do okoliczności, z uwzględnieniem pory dnia i roku oraz stanu zdrowia. W okresie od maja do sierpnia, a także w zależności od warunków atmosferycznych w miesiącach: marzec, kwiecień, wrzesień i październik, za odpowiednią odzież wierzchnią, rozumie się również koszulkę z krótkim rękawem oraz krótkie spodenki, z wyłączeniem: wizyt u lekarza lub psychologa, udziału w posiedzeniach sądu bądź komisji penitencjarnej, rozmów z kierownictwem zakład, udziału w obrzędach religijnych, apelu – kiedy to zawsze wymagane jest występowanie w długich spodniach (§ 38 ust. 12 pkt 1).

(dowód: załącznik do zarządzenia nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w (...) z 26.09.2017 r. – porządek wewnętrzny – k. 97-101)

Powyższy stan faktyczny sąd pierwszej instancji ustalił na podstawie powyżej wskazanych dokumentów, zgodnie z art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c. Sąd ten przyznał moc dowodową także zeznaniom świadków oraz zeznaniom powoda, z poniższymi zastrzeżeniami.

Sąd pierwszej instancji nie dał wiary świadkom P. K., M. L. oraz A. J. w zakresie, w jakim zeznali, że powód był zakażony lub zakaził się bakterią gronkowca podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Zeznania te nie znalazły potwierdzenia w dokumentacji medycznej powoda, która zawierała pełny zapis stanu zdrowia i leczenia powoda. Zresztą sami świadkowie nie byli pewni podnoszonych okoliczności w tym zakresie, nie mieli oni bowiem wglądu w historię chorobową powoda. Nie dał też sąd pierwszej instancji wiary świadkom P. K. i A. J. co do temperatury panującej w celach, w których przebywał powód. Ich zeznania, że w zimie było za zimno, a w lecie za gorąco, stanowiły wyłącznie ich subiektywne odczucia, nie poparte odczytami urządzeń pomiarowych. Potwierdzeniem tego są chociażby zeznania świadka P. B., który zeznał, że w celi temperatura była w miarę dobra. Nie dał też wiary zeznaniom tych świadków co do długiego oczekiwania powoda na rozpoznanie wniosków o podjęcie nauki. Przede wszystkim mogli oni posiadać wiedzę w tym zakresie wyłącznie od powoda, a więc od bezpośrednio zainteresowanego w danym rozstrzygnięciu sprawy. Co więcej, zeznania ich są sprzeczne z dokumentacją dotyczącą procedury zgłoszenia powoda do odbycia szkolenia, a także sprzeczne z zeznaniami świadka K. N. – funkcjonariusza służby więziennej popierającego wniosek powoda o podjęcie nauki.

Zdaniem sądu pierwszej instancji powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód domagał się od Skarbu Państwa zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych spowodowane przez brak zapewnienia mu należytych warunków odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w (...). Oznacza to, że odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa związana jest z działalnością tej jednostki penitencjarnej - Zakładu Karnego w (...), która opiera się na art. 417 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Ponadto podstawą żądania zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z działalnością Skarbu Państwa jest

art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Zgodnie z tymi przepisami w razie naruszenia dobra osobistego przez bezprawne działanie można żądać m.in. zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Rozpatrując żądanie zapłaty zadośćuczynienia wskazał sąd pierwszej instancji, że orzeczenie kary pozbawienia wolności i jej wykonywanie wiąże się z ograniczeniem dóbr osobistych skazanego. Skazany nie może bowiem korzystać ze wszystkich praw przysługujących osobie nie odbywającej kary.

Wskazał sąd pierwszej instancji, iż zdaniem powoda jego dobra osobiste miały zostać naruszone przez niezapewnienie mu odpowiednich warunków bytowych podczas odbywania kary pozbawienia wolności, to jest przez umieszczenie go w celi, w której jest tylko jeden kącik sanitarny, niezapewnienie limitu 1 miski na 4 osadzonych, brak ciepłej wody w celi przez cały czas, co miało wywoływać kłótnie wśród osadzonych i powodować możliwość zarażenia chorobami, brak praktycznej możliwości noszenia własnych ubrań z uwagi na trudności w ich suszeniu po wypraniu, obowiązek noszenia bluzy z długim rękawem i długich spodni także w lecie, zbyt małe pole spacerowe, otwieranie przez administrację zakładu karnego korespondencji bez obecności powoda i przekazywanie jej z opóźnieniem, brak wystarczającej liczby miejsc do odbywania widzeń, wydłużanie okresu bezpłatnych prac społecznych przed odpłatnym zatrudnieniem, a także utrudnianie podjęcia nauki w innych zakładach karnych.

Podkreślił sąd pierwszej instancji, iż biorąc pod uwagę powołany powyżej art. 24 k.c. przyjmujący domniemanie bezprawności działania pozwanego, zgodnie

z art. 6 k.c., na powodzie spoczywał jedynie ciężar udowodnienia, że odbywał

karę pozbawienia wolności w warunkach naruszających jego dobra osobiste, to jest w warunkach przez niego wskazanych w uzasadnieniu żądania. Na powodzie

nie spoczywał ciężar wykazania winy po stronie pozwanej, ponieważ odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012/2/15). Natomiast na pozwanym spoczywał ciężar dowodu, że warunki

w zakładzie karnym, wykazane w postępowaniu dowodowym przez powoda, odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008/1/13).

Zdaniem sądu pierwszej instancji powód nie wykazał okoliczności rodzących odpowiedzialność pozwanego. Z materiału dowodowego wynika, że warunki zapewnione powodowi w Zakładzie Karnym w (...) odpowiadały standardom i nie stanowiły naruszenia jego dóbr osobistych. W szczególności powód miał zapewnione, stosownie do art. 102 pkt 1 k.k.w., odpowiednie ze względu na zachowanie zdrowia, odzież, warunki bytowe, pomieszczenia oraz świadczenia zdrowotne i odpowiednie warunki higieny. Warunki panujące w celach były zgodne z warunkami określonymi w art. 110 § 2 zd. 2 k.k.w., stosownie do którego cele wyposaża się między innymi w odpowiednie warunki higieny, odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych. Powód miał zapewnione odpowiednie warunki higieny. Cele wyposażone były bowiem w kącik sanitarny z umywalką, WC, a także zapewniona była możliwość kąpieli w łaźni dwa razy w tygodniu. Przepisy nie wymagają instalowania więcej niż jednego kącika sanitarnego w celi. Okoliczność podnoszona przez powoda, dotycząca kłótni i awantur o możliwość skorzystania z sanitariatu, nie wynika z braku zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych, a wyłącznie z organizacji czasu spędzanego w sanitariacie przez osadzonych. Jest to uzależnione zatem wyłącznie od osadzonych. Podkreślił sąd pierwszej instancji, że osadzeni dysponowali dodatkowo miskami, których liczba powinna być dostosowana do liczby osadzonych w celi (1 miska na 4 osadzonych, zgodnie z pkt 12 tabeli nr 1 Cele mieszkalne załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, przy czym na prośbę osoby osadzonej można wydać dodatkową miskę, nie więcej niż 1 sztukę na 2 osoby osadzone). Ponadto, powód, gdy powstała u niego rana pachy, otrzymał do dyspozycji dodatkową miskę. Odnosząc się do zarzutu zapewnienia powodowi ciepłej wody w celach mieszkalnych jedynie przez bardzo krótki czas, należy zaznaczyć, że żaden przepis nie obliguje do tego, aby w celach mieszkalnych był dostęp do ciepłej wody. Pomimo braku takiego obowiązku powód miał jednak dostęp do ciepłej wody w celi trzy razy na dobę - w godzinach od 6:30 do 8:00, od 12:30 do 13:30 i od 16:30 do 18:00. Ponadto w pozostałych godzinach powód miał dostęp do zimnej bieżącej wody. Tym samym nie można uznać za zasadne twierdzenie, że brak ciepłej wody w celi utrudniał utrzymanie higieny przez 12 osadzonych. Osadzeni, w tym powód mieli bowiem możliwość kąpieli w łaźni dwa razy w tygodniu, co także wykracza poza minimum określone przepisami (§ 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności stanowi, że skazany korzysta z ciepłej kąpieli co najmniej raz w tygodniu, natomiast skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta

z odpowiednio częstszych kąpiel, a kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza). Bezasadne jest zatem twierdzenie, że utrzymanie higieny osobistej było utrudnione. Działania w zakresie zapewnienia możliwości utrzymania odpowiedniej higieny przez osadzonych, w tym powoda, były zatem zgodnie z art. 102 pkt 1 (skazany ma prawo w szczególności do między innymi odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia warunków bytowych i odpowiednich warunków higieny). Odnosząc się do kwestii dotyczącej umieszczenia powoda w celi razem z osobami zarażonymi wirusem HCV, bakterią gronkowca złocistego, czy chorymi na gruźlicę, stwierdził sąd pierwszej instancji, że analiza dowodów nie prowadzi do wniosku, aby powód był osadzony z takimi osobami. Powód nie wykazał tej okoliczności. Jak wskazano powyżej, nie jest wystarczające w tym zakresie przypuszczenie współosadzonego, że w celi przebywały także osoby zarażone bakterią gronkowca. Co więcej, u powoda nie wykryto zakażenia podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Zaznaczył też sąd pierwszej instancji, że powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...) miał zapewnione bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne, zgodnie z art. 115 § 1 k.k.w. Powód był regularnie badany i leczony w razie konieczności. Oznacza to, że nie istniało realne zagrożenie zakażenia powoda przez współosadzonego.

Podkreślił także sąd pierwszej instancji, że przeprowadzone kontrole w Zakładzie Karnym w (...) przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w (...) w dniach 31 maja 2017 r. i 5-6 kwietnia 2018 r. wykazały dobry stan sanitarno-higieniczny wszystkich pomieszczeń i prawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi. W szczególności stwierdzono, że sanitariaty i posadzki są dezynfekowane, cele remontowane są na bieżąco, każda cela posiada kącik sanitarny, z umywalką z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz ustęp, cele są sprzątane przez osadzonych, osadzeni korzystają z łaźni ogólnej dwa razy w tygodniu, która jest sprzątana i dezynfekowana, przy łaźni zlokalizowane są magazyny bielizny oraz pościeli, skąd wydawana jest osadzonym bielizna i ręczniki, pranie bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej. Dodał też sąd pierwszej instancji, że z materiału dowodowego, a także z twierdzeń podnoszonych przez powoda, nie wynika, aby powód zgłaszał funkcjonariuszom służby więziennej lub sędziemu penitencjarnemu zastrzeżenia co do uciążliwości panujących w zakładzie karnym warunków, a które podniósł w niniejszym postępowaniu. Dodatkowo osłabia to zatem trafność zarzutów powoda co do istniejących warunków podczas odbywania przez niego kary pozbawienia wolności.

Odnosząc się do zarzutu powoda dotyczącego braku możliwości noszenia własnych ubrań z uwagi na brak możliwości jego prania spowodowanym brakiem miejsca do suszenia ubrań, stwierdził sąd pierwszej instancji, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych nie wymaga, aby cele mieszkalne wyposażone były w urządzenia do suszenia prania. W celach można jednak suszyć pranie na pręślach łóżka. Stosowanie sznurków do suszenia jest niedopuszczalne ze względów bezpieczeństwa. Zaznaczył też sąd pierwszej instancji, że powód, pomimo swoich twierdzeń, korzystał także z odzieży prywatnej. Za niezasadny uznał sąd pierwszej instancji zarzut powoda co do obowiązkowego noszenia poza celą bluzy z długim rękawem i długich spodni. Zgodnie bowiem z ustanowionym przez Dyrektora Zakładu Karnego w (...) porządkiem wewnętrznym (§ 16 ust. 1 pkt 1 i 4, ust. 3) powód mógł korzystać z własnej odzieży, w tym koszulki i krótkich spodenek, nie tylko w celi, ale także w czasie spaceru i podczas zajęć świetlicowych. Ponadto, w okresie od maja do sierpnia, a także w zależności od warunków atmosferycznych w miesiącach: marzec, kwiecień, wrzesień i październik, mógł nosić koszulkę z krótkim rękawem oraz krótkie spodenki, z wyłączeniem: wizyt u lekarza lub psychologa, udziału w posiedzeniach sądu bądź komisji penitencjarnej, rozmów z kierownictwem zakładu, udziału w obrzędach religijnych, apelu – kiedy to zawsze wymagane jest występowanie w długich spodniach (§ 38 ust. 12 pkt 1 porządku wewnętrznego). Chybione jest zatem także twierdzenie powoda, że doznawał on dolegliwości w związku z koniecznością noszenia w lecie bluzy z długim rękawem i długich spodni.

W zakresie zarzutu zbyt dużego tłoku na polach spacerowych wskazał sąd pierwszej instancji, że powód miał możliwość codziennego godzinnego korzystania ze spaceru na jednym z pięciu pól spacerowych. Powód nie kwestionował twierdzeń pozwanego co do wielkości tych pól, wynoszących 42,98 m², 69,96 m², 71,04 m², 81,98 m² i 210,04 m², co należy uznać za przyznanie tej okoliczności, zgodnie z art. 230 k.p.c. Biorąc pod uwagę te wielkości nie powinno budzić wątpliwości, że uczestniczenie w spacerze jednocześnie osadzonych z trzech cel nie stanowiło nadmiernej

dolegliwości, a powód miał zagwarantowaną swobodną przestrzeń do poruszania się. Tym samym zapewniony został wymóg określony w art. 112 § 1, zgodnie z którym skazany korzysta z niezbędnego dla zdrowia wypoczynku, w szczególności z prawa do co najmniej godzinnego spaceru.

Zarzuty powoda w zakresie otwierania korespondencji kierowanej do niego bez jego obecności i przekazywanie mu jej z opóźnieniem, czy też niewydanie mu pełnej paczki, nie są, w ocenie sądu pierwszej instancji, uzasadnione. Zgodnie z art. 8a § 1 k.k.w. korespondencja skazanego pozbawionego wolności podlega cenzurze i nadzorowi, chyba że ustawa stanowi inaczej. Ponadto, Zakład Karny w (...) jest jednostką penitencjarną typu zamkniętego, co oznacza, że do postępowania z korespondencją zastosowanie znajduje także art. 90 pkt 8 k.k.w., zgodnie z którym korespondencja skazanych podlega cenzurze administracji zakładu karnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Dokonanie cenzury przez funkcjonariusza jest zatem obligatoryjne. Co więcej, zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, jeżeli korespondencja podlega cenzurze lub nadzorowi, doręcza się ją po dokonaniu tych czynności. Powód nie powinien być zatem obecny przy dokonywaniu cenzury korespondencji. Procedura dotycząca czynności związanych z korespondencją kierowaną do powoda nie była zatem naruszana. Dlatego też zarzut powoda dotyczący opóźnienia w wydawaniu korespondencji jest nieuzasadniony. Wydanie mu korespondencji musiało być bowiem poprzedzone cenzurą, co o kilka dni wydłużało przekazanie mu korespondencji. Nie stanowiło to jednak naruszenia jego praw. Powód nie wykazał natomiast, aby zawartość przesyłek do niego kierowanych była kradziona, czy też, aby doszło do ich zagubienia.

Odnosząc się do zarzutu powoda dotyczącego braku wystarczającej liczby miejsc do kontaktów z rodziną i bliskimi, sąd pierwszej instancji wskazał, że zgodnie z art. 102 pkt 2 k.k.w. skazany ma prawo do utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi. Stosownie do art. 105 § 1 i 3 k.k.w. więzi te należy umożliwiać między innymi przez widzenia, przy czym zakres i sposób kontaktów, w szczególności nadzór nad widzeniami, kontrolowanie rozmów w trakcie widzeń, są uzależnione od rodzaju i typu zakładu karnego, w którym skazany odbywa karę, a także od wymogów indywidualnego oddziaływania. Prawa powoda w tym zakresie nie zostały zbyt ograniczone. Wprawdzie, jak przyznał pozwany, nadzwyczajnie i incydentalnie doszło do tego, że w danym dniu nie było możliwości realizacji widzenia, gdy dane osoby zgłosiły się na nie zbyt późno i wszystkie miejsca przeznaczone do spotkań były zajęte, to nie można uznać tego za ograniczenie praw powoda. Widzenie mogło być wówczas możliwe w dniu kolejnym.

Nie dochodziło zatem do odmowy kontaktów z rodziną, ewentualnie z osobami bliskimi, a jedynie co najwyżej do możliwości zrealizowania spotkania w kolejnym dniu. Powód miał zatem zagwarantowane prawo do realizacji widzeń.

Jeśli chodzi o zarzut przedłużania okresu prac bezpłatnych przed odpłatnym zatrudnieniem i zatrudniania wyłącznie na niepełny wymiar czasu pracy, co miało uniemożliwiać uzyskanie zasiłku dla bezrobotnych, podkreślił sąd pierwszej instancji, że zgodnie z art. 121 § 1 k.k.w. skazanemu zapewnia się w miarę możliwości świadczenie pracy, przy czym zgodnie z art. 121 § 2 k.k.w. skazanego zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy albo umożliwia się skazanemu wykonywanie pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej, a zatrudnienie skazanego następuje za zgodą i na warunkach określonych przez dyrektora zakładu karnego, zapewniających prawidłowy przebieg odbywania kary pozbawienia wolności. Istotne jest przy tym, że skazanemu nie przysługuje prawo do zatrudnienia. Powód nie mógł zatem skutecznie domagać realizacji zapewnienia mu świadczenia pracy, a także uzyskania następczych świadczeń z tym związanych, jak zasiłek dla bezrobotnych. Praca w trybie art. 121 § 2 k.k.w. jest elementem publicznoprawnego stosunku wykonywania kary. W jego ramach to dyrektor zakładu karnego decyduje o skierowaniu bądź nie skazanego do pracy. Powód zresztą po początkowym półrocznym nieodpłatnym zatrudnieniu w trybie art. 123a § 2 k.k.w., na które powód dobrowolnie się godził, został zatrudniony w Zakładzie Karnym w (...) w trybie art. 121 § 2 k.k.w. świadcząc pracę na rzecz kontrahenta Zakładu Karnego – (...) Sp. z o.o. Zakończenie tego odpłatnego zatrudnienia po niecałym miesiącu wynikało z przyczyn leżących po stronie powoda. Wniosek o zwolnienie powoda został bowiem wystosowany przez (...) Sp. z o.o. z uwagi na niewykonywanie wymogów wydajnościowych przez powoda. Podobnie drugie zatrudnienie odpłatne w trybie art. 121 § 2 k.k.w.

(po początkowym 4-miesięcznym nieodpłatnym zatrudnieniu w trybie art. 123a § 2 k.k.w.) zostało zakończone po około półtora miesiąca z przyczyn leżących po stronie powoda. Doszło bowiem do próby wprowadzenia niedozwolonych środków na teren Zakładu Karnego z wykorzystaniem zatrudnionych skazanych, o co podejrzewany był także powód. Decyzja Dyrektora Zakładu Karnego w tym zakresie znajdował podstawę w art. 121 § 4 i 5 k.k.w., zgodnie z którymi nieprzestrzeganie przez skazanego warunków zatrudnienia, określonych przez dyrektora zakładu karnego, stanowi podstawę cofnięcia zgody, a ponadto dyrektor zakładu karnego może cofnąć zgodę na zatrudnienie skazanego lub wykonywanie przez niego pracy zarobkowej z przyczyn związanych z funkcjonowaniem zakładu karnego, a zwłaszcza z jego bezpieczeństwem. Podkreślił też sąd pierwszej instancji, że w przedmiocie zasadności podejmowanych decyzji przez dyrektora zakładu karnego co do skierowania osadzonego do pracy skazany może wnieść skargę do sądu penitencjarnego.

W ocenie sądu pierwszej instancji nie powinno budzić wątpliwości, iż decyzje Dyrektora Zakładu Karnego w (...) co do zatrudnienia powoda nie były bezprawne. Wyklucza to odpowiedzialność Skarbu Państwa w tym zakresie. Także wnioski powoda o przeniesienie do innego zakładu karnego i zatrudnienie go nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności pozwanego. Jak wynika z akt sprawy, przyczyną odmowy przeniesienia powoda do Zakładu Karnego w B., Zakładu Karnego w K. i Zakładu Karnego w W., gdzie powód chciał odbywać karę i podjąć zatrudnienie, był brak pozytywnej opinii Dyrektorów wskazanych Zakładów Karnych, to jest wysoki stopień zaludnienia w tych zakładach karnych oraz brak ofert pracy. Oznacza to, że powód nie mógł być skierowany do pracy z przyczyn niezależnych od funkcjonariuszy zakładów karnych.

Odnosząc się do ostatniego zarzutu powoda dotyczącego utrudniania mu podjęcia nauki w innych zakładach karnych, stwierdził sąd pierwszej instancji, że jest on bezzasadny. Wszystkie wnioski powoda o skierowanie go do podjęcia kursu były przez administrację Zakładu Karnego w (...) rozpatrzone pozytywnie, a jedynie nie zostały one uwzględnione przez ośrodki, w których te kursy były prowadzone z uwagi na brak miejsc. Zaznaczył ten sąd, że powód złożył wnioski w tym zakresie w dniach 2 i 31 sierpnia 2018 r., a więc niedługo przed rozpoczęciem kursów (od września). Wnioski zostały w tym zakresie wysłane przez Zakład Karny w (...) odpowiednio 23 sierpnia 2018 r.

i 5 września 2018 r. Nie można zatem stwierdzić nadmiernej zwłoki w rozpatrzeniu próśb powoda i ich wysłaniu. Powód nie może mieć zatem pretensji, że nie było już wolnych miejsc. Ponadto istotne jest, że w kraju jest kilkadziesiąt szkół, do których mógł ubiegać się o przyjęcie. Zaniechanie w tym zakresie obciąża jedynie powoda. Co więcej, powód mógł wnieść skargę w powyższym przedmiocie. Z możliwości takiej zresztą powód skorzystał, jednak jego skargi nie zostały uwzględnione przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w K., który na podstawie czynności wyjaśniających nie potwierdził, aby funkcjonariusze Służby Więziennej swym postępowaniem lub zaniechaniem doprowadzili do naruszenia gwarantowanych powodowi uprawnień.

Zatem w ocenie sądu pierwszej instancji nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez brak zapewnienia mu należytych warunków odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w (...), powództwo więc jako nieuzasadnione sąd oddalił.

O kosztach zastępstwa procesowego sąd orzekł w punkcie 2. wyroku zasądzając od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c., § 8 pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. W pkt 3 wyroku zasądzono od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego na rzecz pełnomocnika z urzędu powoda kwotę 120zł plus VAT na podstawie § 14 ust. 1 pkt 26) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 03.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715 ze zm.).

Od wyroku tego wniósł apelację powód. Zaskarżył wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegającą na przyjęciu, że powód przebywając w pozwanym zakładzie miał zapewnione odpowiednie warunki higieny oraz temperaturę w celi, podczas gdy jak wynika z zeznań świadków P. K., M. L. czy A. J. temperatura w celi nie była dostosowana do pory roku, w celi powoda znajdował się jeden kącik sanitarny, który był absolutnie niewystarczający dla zachowania odpowiednich warunków higienicznych dla 12 osób, w celi ciepła woda była dostępna jedynie trzy razy w ciągu dnia, a osadzeni dysponowali jedynie 2 miskami służącymi do mycia, prania i sprzątnia.

- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że korespondencja adresowana do powoda była mu należycie przekazywana, podczas gdy jak wynika z zeznań świadków M. L. i A. J. administracja przytrzymywała listy adresowane do powoda, powód czekał na nie od tygodnia do dwóch,

- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że powód miał zapewnioną w zakładzie opiekę medyczną, podczas gdy jak wynika z zeznań powoda świadków P. B. i P. K. oraz ze znajdującej się w dokumentacji medycznej, powód nie był leczony w związku z rozpoznaniem u niego zakażenie (...), a owrzodzenie, które pojawiło się w niego pod pachą w 2018 roku wywołane było najprawdopodobniej zakażeniem bakterią gronkowca zostało zbagatelizowane, powodowi przepisano jedynie maść, co skutkowało bardzo długim leczeniem i pozostawieniem w tym miejscu blizny,

- sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku polegającą na przyjęciu, że powodowi nie było utrudniane podjęcie i kontynuowanie zatrudnienia, podczas gdy jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego powód został zwolniony z ostatniego zatrudnienia w związku ze skierowanymi pod jego adresem podejrzeniami o wprowadzenie na terenie jednostki środków niedozwolonych, które okazały się nieuzasadnione, a powodowi nie zaproponowano ponownego zatrudnienia,

- naruszenie art. 232 § 1 k.p.c. mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku przez odmówienie waloru wiarygodności zeznaniom świadków P. K., A. J. i M. L., w zakresie dotyczącym utrudnienia powodowi podjęcia nauki przez administrację Zakładu Karnego w (...) oraz poczynienie błędnych ustaleń faktycznych w tej mierze, podczas gdy po pierwsze, zeznania te pozostają we zbieżne z zeznaniem świadka P. B., którym sąd w pełni przyznał walor wiarygodności, a po drugie, zaś w inną wersję wydarzeń potwierdzają okoliczności wynikające z dokumentacji, a mianowicie, że pierwszy wniosek o skierowanie na ćwiczenia na kursie zawodowym powód złożył już w dniu 2 sierpnia 2018 roku, natomiast administracja dokonała formalnego zgłoszenia go dopiero 20.03. 2018r., a zatem po 3 tygodniach od złożenia wniosku, co spowodowało odmówienie zakwalifikowania go do nauki z braku wolnych miejsc,

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 227 i 258 k.p.c. mogące mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez pominięcie dowodu zeznań świadka W. W. z uwagi na brak podania miejsca pobytu świadka, podczas gdy powód i jego pełnomocnik wskazali, że z uwagi na przebywanie w jednostce penitencjarnej powód nie był w stanie ustalić aktualnego adresu zakładu karnego, w którym przebywa świadek i w związku z tym wnioskował o zwrócenie się przez sąd do Zakładu Karnego w (...) o podanie, w której jednostce penitencjarnej umieszczony jest świadek, a wniosku tego sąd niezasadnie nie uwzględnił.

Powołując się na powyższe zarzuty wnosił o zwrócenie się do Zakładu Karnego w (...) o informację, do której jednostki penitencjarnej został przeniesiony W. W., a następnie dopuszczenie dowodu z zeznań tego świadka na okoliczność naruszenia przez pozwanego dóbr osobistych powoda podczas pobytu w pozwanym zakładzie karnym.

Domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda 100 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do

ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, zaś z ostrożności procesowej w razie nieuwzględnienia apelacji wniósł o przyznanie na rzecz pełnomocnika powoda kosztów pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja powoda zasadna nie jest i skutku odnieść nie może. Wyrok sądu pierwszej jest trafny albowiem wbrew podnoszonym w apelacji zarzutom, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że pozwany naruszył dobra osobiste powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.

Jeśli idzie o poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne to Sąd Apelacyjny ustalenia te podziela i uznaje za własne. Przede wszystkim wskazać trzeba, że dokonanie ustaleń faktycznych i ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego należy do sądu pierwszej instancji, który przeprowadza postępowanie dowodowe i ocenia przeprowadzone przez siebie dowody według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd odwoławczy może takiej oceny nie podzielić tylko wtedy, gdy sąd pierwszej instancji dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego przekroczy zasadę swobodnej oceny dowodów. Oznacza to, iż skuteczne zakwestionowanie tej swobody wymaga od skarżącego wykazania, że w następstwie istotnych błędów logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego albo też pominięcia dowodów prowadzących do wniosków odmiennych, niż przyjęte przez sąd orzekający, ocena dowodów była oczywiście błędna lub rażąco wadliwa. Podważenie oceny materiału dowodowego dokonanej przez sąd pierwszej instancji wymaga więc od skarżącego wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym skarżący upatruje wadliwą jego ocenę. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął to sąd, wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż dokonana przez sąd.

W wyroku z dnia 27.09. 2002r., II CKN 817/00 (niepubl.) Sąd Najwyższy wskazał, iż ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwstawnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się ze świadkami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań pomiędzy podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków

i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne. Ustalenia te dokonane zostały w oparciu o dowody przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji, których ocena dokonana została bez przekroczenia ram swobodnej oceny dowodów zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji szczegółowo wskazał w uzasadnieniu jakie fakty na podstawie jakich dowodów ustalił oraz jakim dowodom dał wiarę i dlaczego, a jakim dowodom odmówił wiarygodności. Trafnie poczynił sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne na podstawie nie budzących wątpliwości co do wiarygodności dokumentów urzędowych i prywatnych, na mocy art. 244 k.p.c. i art. 245 k.p.c., których prawdziwości skarżący zresztą nie kwestionował. Trafnie także ocenił sąd pierwszej instancji, wbrew zarzutom zawartym w apelacji, zeznania przesłuchanych w sprawie świadków i powoda. Nie przekroczył zasady swobodnej oceny dowodów sąd pierwszej instancji nie dając wiary świadkom P. K., M. L. oraz A. J. w zakresie, w jakim zeznali, że powód był zakażony lub zakażył się bakterią gronkowca podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Zeznania te nie znalazły potwierdzenia w dokumentacji medycznej powoda, która zawierała pełny zapis stanu zdrowia i leczenia powoda. Zresztą sami świadkowie nie byli pewni podnoszonych okoliczności w tym zakresie, nie mieli oni bowiem wglądu w historię chorobową powoda. Trafnie także nie dał też sąd pierwszej instancji wiary świadkom P. K. i A.

J., co do temperatury panującej w celach, w których przebywał powód. Ich zeznania, że w zimie było „za zimno”, a w lecie „za gorąco”, stanowiły wyłącznie ich subiektywne odczucia, nie poparte odczytami urządzeń pomiarowych. Zasadnie także zwrócił uwagę sąd pierwszej instancji na sprzeczne z ich zeznaniami zeznania świadka P. B., który zeznał, że w celi temperatura była w miarę dobra. Nie przekroczył też zasady swobodnej oceny dowodów sąd pierwszej instancji nie dając wiary zeznaniom tych świadków, co do długiego oczekiwania powoda na rozpoznanie wniosków o podjęcie nauki. Przede wszystkim świadkowie ci mogli posiadać wiedzę w tym zakresie wyłącznie od powoda, a więc od bezpośrednio zainteresowanego w danym rozstrzygnięciu sprawy, nadto ich zeznania są sprzeczne z dokumentacją dotyczącą procedury zgłoszenia powoda do odbycia szkolenia, a także są sprzeczne z wiarygodnymi zeznaniami świadka K. N. – funkcjonariusza służby więziennej popierającego wniosek powoda o podjęcie nauki.

Nie miał też ani sąd pierwszej instancji, ani Sąd Apelacyjny obowiązku poszukiwania świadka W. W.. Z mocy art. 258 k.p.c. to strona powołująca się na dowód ze świadków obowiązana jest wskazać świadków tak aby wezwanie ich do sądu było możliwe. Zatem to powód winien wskazać adres świadka, którego przesłuchania się domaga. Z obowiązku tego nie zwalnia go okoliczność, że przebywa w zakładzie karnym, zwłaszcza, że reprezentuje go profesjonalny pełnomocnik, który został mu ustanowiony właśnie z uwagi na fakt, że jest pozbawiony wolności.

Podsumowując, dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne są prawidłowe.

Z prawidłowo poczynionych ustaleń faktycznych wyciągnął sąd pierwszej instancji, wbrew zarzutom skarżącego, prawidłowe i logiczne wnioski,

a wydając zaskarżony wyrok nie naruszył też prawa materialnego. Powód opierał swe żądanie na art. 23 k.c. i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Rację ma sąd pierwszej instancji, iż skoro z art. 24 k.c. wynika domniemanie bezprawności działania pozwanego, zatem powód z mocy art. 6 k.c. musi jedynie udowodnić, że odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach naruszających jego dobra osobiste. Powód nie musi wykazywać winy po stronie pozwanej, ponieważ odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 448 k.c. za krzywdę wyrządzoną tym naruszeniem nie zależy od winy (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012/2/15). Natomiast na pozwanym spoczywał obowiązek wykazania, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06, OSNC 2008/1/13). Mimo, że Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 02.10.2007r., II CSK 269/07 (niepubl.), - iż przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417 k.c. jest szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. i może też być zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w przypadkach wskazanych w art. 445 i 448 k.c., a prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie - to jednakże wskazać trzeba, że w tym stanie rzeczy nie ma podstaw do przyjęcia w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, że bezprawne działanie pozwanego naruszyło dobra osobiste powoda w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia.

Istotnie art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w R. 4 listopada 1950r. (Dz.U. 1993r., nr 61, poz. 284 ze zm.) stanowi, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, jednakże nie sposób przyjąć aby powód był w taki sposób w pozwanym zakładzie traktowany. Bowiem traktowanie jest uznawane za „nieludzkie”, jeżeli między innymi było zamierzone, dokonywane z premedytacją, stosowane przez wiele godzin bez przerwy, ma charakter ciągły oraz powoduje bądź urazy cielesne, bądź głębokie fizyczne i psychiczne cierpienie, a także jest „poniżające”, gdy miało takie natężenie, że spowodowało u ofiar uczucie strachu, cierpienia i upokorzenia w stopniu będącym w stanie je poniżyć. Aby traktowanie czy karanie można było uznać za „nieludzkie” lub „poniżające”, cierpienie i upokorzenie z nimi związane musi w każdym wypadku wykraczać daleko poza niezbędny element dolegliwości, stopień nieuniknionego cierpienia i upokorzenia, które pociąga za sobą stosowanie zgodnych z prawem form traktowania lub karania. (por.: wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 6 kwietnia 2000r., nr 26772/95, LEX nr 76872; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 października 2000r., nr 30210/96, LEX nr 42804; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 15 listopada 2001r., nr 25196/94, LEX nr 49822; wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 29 kwietnia 2003r., nr 38812/97, LEX nr 79498). Dokonując oceny, czy kara lub traktowanie

jest „poniżające” w rozumieniu art. 3 Konwencji, należy wziąć pod uwagę, czy w zamierzeniu ma poniżyć i upokorzyć daną osobę oraz czy, w odniesieniu do następstw, wywarło negatywny wpływ na jej osobowość w sposób sprzeczny z art. 3 Konwencji (por.: wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 kwietnia 2001r., nr 28524/95, LEX nr 76215; wyrok ETPC z dnia 3 kwietnia 2001r., nr 27229/95, LEX nr 76211). Wyjściowe zatem założenie dla określenia wymaganego poziomu, na którym warunki uwięzienia nie naruszają przyrodzonej, niezbywalnej godności człowieka, jest więc takie, aby traktowanie człowieka pozbawionego wolności nie było poniżające i niehumanitarne, a ograniczenia i dolegliwości nie przekraczały koniecznego rozmiaru wynikającego z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka oraz nie przekraczały ciężaru nieuniknionego cierpienia nieodłącznie związanego z samym faktem uwięzienia. Na konkretne warunki uwięzienia składają się różne parametry i ocenianie ich łącznie, określane jako kumulatywne, jest stosowane w orzeczeniach Sądu Najwyższego i sądów powszechnych oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Należy przy tym pamiętać, że przesłanką przyznania zadośćuczynienia jest – zgodnie z art. 448 k.c. – doznanie przez osadzonego krzywdy; jej ustalenie i ocena rozmiaru należy do sądu orzekającego, uwzględniającego wszystkie okoliczności konkretnej sprawy.

(patrz.: uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego (7s) z dnia 18 października 2011r., III CZP 25/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007r. z uzasadnieniem, II CSK 269/07, LEX nr 315849; por. także wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: z dnia 6 marca 2001r., nr 40907/98, LEX nr 76229; z dnia 29 kwietnia 2003r., nr 50390/99, LEX nr 79555; z dnia 29 kwietnia 2003r., nr 38812/97, LEX nr 79498; z dnia 22 października 2009r., nr 17885/04, LEX nr 523324; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2010r., I CSK 553/09, nie publ.).

Rację ma więc sąd pierwszej instancji podkreślając, że sam fakt wystąpienia pewnych niedogodności podczas odbywania kary pozbawienia wolności nie przesądza automatycznie o odpowiedzialności pozwanego z art. 448 k.c. w związku z art. 23 k.c. O naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w jednostce penitencjarnej nie można bowiem mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności, związanych z pobytem w takiej jednostce, polegających np. na niższej od oczekiwanej jakości warunków sanitarnych, nie powinno się oczekiwać warunków podobnych do domowych, które dla wielu ludzi bywają bardzo trudne (np. w wieloosobowych rodzinach zajmujących lokale socjalne czy mieszkania o niedużym metrażu, gorszym dostępie do mediów, bezrobotnych, osób zamieszkujących domy pomocy społecznej), a nie wynikają z odbywania żadnej kary. (patrz.: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2010r., IV CSK 449/10, nie publ.). Podkreślić po raz kolejny trzeba, że orzeczenie kary pozbawienia wolności i jej wykonywanie wiąże się z ograniczeniem dóbr osobistych skazanego, chociażby ze względu na to, że osoba odbywająca karę jest pozbawiona wolności i musi się podporządkować obowiązującym w jednostce penitencjarnej ograniczeniom, kara pozbawienia wolności ma bowiem także funkcję represyjną, dlatego też osoba pozbawiona wolności może powoływać się na naruszenie swych dóbr osobistych tylko wtedy, gdy wykonywana jest ona w sposób prowadzący do większego ograniczenia jej praw i godności, niż to wynika z zadań i celu zastosowania tego środka. Powód twierdził, iż jego dobra osobiste miały zostać naruszone przez niezapewnienie mu odpowiednich warunków bytowych podczas odbywania kary pozbawienia wolności, to jest przez umieszczenie go w celi, w której jest tylko jeden kącik sanitarny, niezapewnienie limitu jednej miski na 4 osadzonych, brak ciepłej wody w celi przez cały czas, co miało wywoływać kłótnie wśród osadzonych i powodować możliwość zarażenia chorobami, brak praktycznej możliwości noszenia własnych ubrań z uwagi na trudności w ich suszeniu po wypraniu, obowiązek noszenia bluzy z długim rękawem i długich spodni także w lecie, zbyt małe pole spacerowe, otwieranie przez administrację zakładu karnego korespondencji bez obecności powoda i przekazywanie jej z opóźnieniem, brak wystarczającej liczby miejsc do odbywania widzeń, wydłużanie okresu bezpłatnych prac społecznych przed odpłatnym zatrudnieniem, a także utrudnianie podjęcia nauki w innych zakładach karnych.

Trafne jest stanowisko sądu pierwszej instancji, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do przyjęcia, że warunki zapewnione powodowi w pozwanym Zakładzie Karnym odpowiadały standardom i nie spowodowały naruszenia dóbr osobistych powoda. Powód miał zapewnione, stosownie do art. 102 pkt 1 k.k.w., odpowiednie warunki w celach, miał też zapewnioną właściwą opiekę zdrowotną. Warunki panujące w celach były zgodne z warunkami określonymi w art. 110 § 2 zd. 2 k.k.w., stosownie do którego cele wyposaża się między innymi w odpowiednie

warunki higieny, odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych. Powód miał też zapewnione odpowiednie warunki higieny. Cele wyposażone były bowiem w kącik sanitarny z umywalką, WC, a także zapewniona była możliwość kąpieli w łaźni dwa razy w tygodniu. Wbrew zarzutom skarżącego przepisy nie wymagają instalowania więcej niż jednego kącika sanitarnego w celi. Okoliczność podnoszona przez powoda, dotycząca kłótni i awantur o możliwość skorzystania z sanitariatu w pierwszej kolejności nie wynika z braku zapewnienia odpowiednich warunków higienicznych, a zależy wyłącznie od osadzonych. Jak trafnie wskazał sąd pierwszej instancji, osadzeni dysponowali dodatkowo miskami, których liczba powinna być dostosowana do liczby osadzonych w celi (1 miska na 4 osadzonych, zgodnie z pkt 12 tabeli nr 1 Cele mieszkalne załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, przy czym na prośbę osoby osadzonej można wydać dodatkową miskę, nie więcej niż 1 sztukę na 2 osoby osadzone). Ponadto, powód, gdy powstała u niego rana pachy, otrzymał do dyspozycji dodatkową miskę. Odnosząc się do zarzutu zapewnienia powodowi ciepłej wody w celach mieszkalnych jedynie przez bardzo krótki czas, trafnie wskazał sąd pierwszej instancji, że żaden przepis nie obliguje pozwanego do zapewnienia osadzonym dostępu w celach do ciepłej wody przez cały dzień. Podkreślenia wymaga, iż mimo braku takiego obowiązku pozwany zapewniał powodowi dostęp do ciepłej wody w celi trzy razy na dobę - w godzinach od 6:30 do 8:00, od 12:30 do 13:30 i od 16:30 do 18:00., a w pozostałych godzinach powód miał dostęp do zimnej bieżącej wody. Zatem chybiony jest zarzut, że brak ciepłej wody w celi utrudniał utrzymanie higieny, bowiem oprócz tego osadzeni, w tym powód, mieli przecież możliwość kąpieli w łaźni dwa razy w tygodniu, co także wykracza poza minimum określone przepisami, gdyż § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności stanowi, że skazany korzysta z ciepłej kąpieli co najmniej raz w tygodniu, natomiast skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli, a kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Zatem, wbrew zarzutom skarżącego, działania pozwanego w zakresie zapewnienia możliwości utrzymania odpowiedniej higieny przez osadzonych, w tym powoda były zgodne z art. 102 pkt 1, który stanowi, że skazany ma prawo w szczególności do odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia warunków bytowych i odpowiednich warunków higieny. Rację ma wbrew zarzutom skarżącego sąd pierwszej instancji, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że powód był osadzony z osobami zarażonymi wirusem HCV, bakterią gronkowca złocistego, czy chorymi na gruźlicę. Do ustalenia takiego faktu nie jest bowiem wystarczające przypuszczenie współosadzonego, że w celi przebywały także osoby zarażone bakterią gronkowca. Podkreślić też należy, że u powoda nie wykryto zakażenia podczas pobytu w Zakładzie Karnym w (...). Zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do ustalenia, iż podczas pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym powód miał zapewnione bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne, zgodnie z art. 115 § 1 k.k.w., był regularnie badany i leczony w razie konieczności. Oznacza to, że nie istniało realne zagrożenie zakażenia powoda przez współosadzonego. Wbrew zarzutom skarżącego zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dokumentacja lekarska wskazują, iż leczenie powoda, w szczególności leczenie rany pod pachą, która ostatecznie przecież się zagoiła, było prowadzone prawidłowo.

Nie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy jest fakt, że przeprowadzone kontrole w Zakładzie Karnym w (...) przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w (...) w dniach 31 maja 2017 r. i 5-6 kwietnia 2018 r. wykazały dobry stan sanitarno-higieniczny wszystkich pomieszczeń i prawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi. W wynikach kontroli twierdzono, że sanitariaty i posadzki są dezynfekowane, cele remontowane są na bieżąco, każda cela posiada kącik sanitarny, z umywalką z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz ustęp, cele są sprzątane przez osadzonych, osadzeni korzystają z łaźni ogólnej dwa razy w tygodniu, która jest sprzątana i dezynfekowana, przy łaźni zlokalizowane są magazyny bielizny oraz pościeli, skąd wydawana jest osadzonym bielizna i ręczniki, pranie bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej. Nadto z materiału dowodowego, a także z twierdzeń samego powoda, nie wynika, aby zgłaszał on funkcjonariuszom służby więziennej lub sędziemu penitencjarnemu zastrzeżenia co do uciążliwości panujących w zakładzie karnym warunków. Niezasadny jest także zarzut powoda co do naruszenia jego dóbr osobistych poprzez brak możliwości noszenia własnych ubrań z uwagi na brak możliwości jego prania spowodowanego brakiem miejsca do suszenia ubrań. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych nie wymaga, aby cele mieszkalne wyposażone były w urządzenia do suszenia prania. W celach można jednak suszyć pranie na

prześlachał łóżka. Stosowanie sznurków do suszenia jest niedopuszczalne ze względów bezpieczeństwa. Nadto powód, wbrew swoim twierdzeniom, korzystał także z odzieży prywatnej. Nie jest zasadny także zarzut powoda, co do obowiązkowego noszenia poza celą bluzy z długim rękawem i długich spodni. Zgodnie bowiem z ustanowionym przez Dyrektora Zakładu Karnego w (...) porządkiem wewnętrznym (§ 16 ust. 1 pkt 1 i 4, ust. 3) powód mógł korzystać z własnej odzieży, w tym koszulki i krótkich spodenek, nie tylko w celi, ale także w czasie spaceru i podczas zajęć świetlicowych. Ponadto, w okresie od maja do sierpnia, a także w zależności od warunków atmosferycznych w miesiącach: marzec, kwiecień, wrzesień i październik, mógł nosić koszulkę z krótkim rękawem oraz krótkie spodenki, z wyłączeniem: wizyt u lekarza lub psychologa, udziału w posiedzeniach sądu bądź komisji penitencjarnej, rozmów z kierownictwem zakładu, udziału w obrzędach religijnych, apelu – kiedy to zawsze wymagane jest występowanie w długich spodniach (§ 38 ust. 12 pkt 1 porządku wewnętrznego). Niezasadny jest zatem zarzut skarżącego, że doznawał on dolegliwości w związku z koniecznością noszenia w lecie bluzy z długim rękawem i długich spodni. Chybiony jest także zarzut skarżącego odnośnie zbyt dużego tłoku na polach spacerowych. Powód miał bowiem możliwość codziennego godzinnego korzystania ze spaceru na jednym z pięciu pól spacerowych. Powód nie kwestionował twierdzeń pozwanego co do wielkości tych pól, wynoszących 42,98 m⁽²⁾, 69,96 m⁽²⁾, 71,04 m⁽²⁾, 81,98 m⁽²⁾ i 210,04 m⁽²⁾ zatem nawet uczestniczenie w spacerze jednocześnie wszystkich osadzonych z trzech cel nie stanowiło nadmiernej dolegliwości, a powód miał zagwarantowaną swobodną przestrzeń do poruszania się, zatem spełniony został wymóg określony w art. 112 § 1, zgodnie z którym skazany korzysta z niezbędnego dla zdrowia wypoczynku, w szczególności z prawa do co najmniej godzinnego spaceru.

Nieuzasadnione są także zarzuty powoda, iż pozwany naruszał jego dobra osobiste otwierając kierowaną do niego korespondencję bez jego obecności i przekazując mu ją z opóźnieniem, czy też, że nie wydał mu pełnej paczki. Bowiem zgodnie z art. 8a § 1 k.k.w. korespondencja skazanego pozbawionego wolności podlega cenzurze i nadzorowi, chyba że ustawa stanowi inaczej. Ponadto, Zakład Karny w (...) jest jednostką penitencjarną typu zamkniętego, co oznacza, że do postępowania z korespondencją zastosowanie znajduje także art. 90 pkt 8 k.k.w., zgodnie z którym korespondencja skazanych podlega cenzurze administracji zakładu karnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Dokonanie cenzury przez funkcjonariusza jest zatem obligatoryjne. Nadto, zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, jeżeli korespondencja podlega cenzurze lub nadzorowi, doręcza się ją po dokonaniu tych czynności. Powód nie może być obecny przy dokonywaniu cenzury korespondencji. Wbrew zatem zarzutom skarżącego procedura dotycząca czynności związanych z korespondencją kierowaną do powoda nie była więc naruszana. Nieuzasadniony jest też zarzut dotyczący opóźnienia w wydawaniu mu korespondencji. Wydanie mu korespondencji musiało być bowiem poprzedzone cenzurą, co o kilka dni wydłużało przekazanie mu korespondencji. Powód nie wykazał natomiast, aby zawartość przesyłek do niego kierowanych była kradziona, czy też, aby doszło do ich zagubienia.

Niezasadny jest także zarzut powoda odnośnie braku wystarczającej liczby miejsc do kontaktów z rodziną i bliskimi. Zgodnie z art. 102 pkt 2 k.k.w. skazany ma prawo do utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi. Stosownie do art. 105 § 1 i 3 k.k.w. więzi te należy umożliwiać między innymi przez widzenia, przy czym zakres i sposób kontaktów, w szczególności nadzór nad widzeniami, kontrolowanie rozmów w trakcie widzeń, są uzależnione od rodzaju i typu zakładu karnego, w którym skazany odbywa karę, a także od wymogów indywidualnego oddziaływania. Rację ma, wbrew zarzutom skarżącego sąd pierwszej instancji przyjmując, iż w tym zakresie prawa powoda zostały naruszone w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia. Wprawdzie, istotnie, nadzwyczajnie i incydentalnie doszło do tego, że w danym dniu nie było możliwości realizacji widzenia, gdy osoby chcące odwiedzić powoda zgłosiły się na widzenie zbyt późno i wszystkie miejsca przeznaczone do spotkań były zajęte, jednakże widzenie było możliwe do zrealizowania w dniu kolejnym. Nie doszło zatem do odmowy kontaktów z rodziną, ewentualnie z osobami bliskimi, a jedynie co najwyżej do możliwości zrealizowania spotkania w kolejnym dniu.

Chybiony jest także zarzut przedłużania okresu prac bezpłatnych przed odpłatnym zatrudnieniem i zatrudniania wyłącznie na niepełny wymiar czasu pracy, co miało uniemożliwiać uzyskanie powodowi zasiłku dla bezrobotnych. Zgodnie z art. 121 § 1 k.k.w. skazanemu zapewnia się w miarę możliwości świadczenie pracy, przy czym zgodnie art. 121 § 2 k.k.w. skazanemu zatrudnia się na podstawie skierowania do pracy albo umożliwia się skazanemu wykonywanie

pracy zarobkowej w ramach umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy o pracę nakładczą lub na innej podstawie prawnej, a zatrudnienie skazanego następuje za zgodą i na warunkach określonych przez dyrektora zakładu karnego, zapewniających prawidłowy przebieg odbywania kary pozbawienia wolności. Podkreślić jednocześnie trzeba, że skazanemu nie przysługuje prawo do zatrudnienia. Powód nie mógł zatem domagać realizacji zapewnienia mu świadczenia pracy, a także uzyskania następczych świadczeń z tym związanych, jak zasiłek dla bezrobotnych. Praca w trybie art. 121 § 2 k.k.w. jest elementem publicznoprawnego stosunku wykonywania kary. W jego ramach to dyrektor zakładu karnego decyduje o skierowaniu bądź nie skazanego do pracy. Powód zresztą po początkowym półrocznym nieodpłatnym zatrudnieniu w trybie art. 123a § 2 k.k.w., na które dobrowolnie się godził, został zatrudniony w Zakładzie Karnym w (...) w trybie art. 121 § 2 k.k.w. świadcząc pracę na rzecz kontrahenta Zakładu Karnego – (...) Sp. z o.o. Zakończenie tego odpłatnego zatrudnienia po niecałym miesiącu wynikało z przyczyn leżących po stronie powoda. Wniosek o zwolnienie powoda został bowiem wystosowany przez (...) Sp. z o.o. z uwagi na niespełnianie przez powoda wymogów wydajnościowych. Podobnie drugie zatrudnienie odpłatne w trybie art. 121 § 2 k.k.w. (po początkowym 4-miesięcznym nieodpłatnym zatrudnieniu w trybie art. 123a § 2 k.k.w.) zostało zakończone po około półtora miesiąca z przyczyn leżących po stronie powoda. Doszło bowiem do próby wprowadzenia niedozwolonych środków na teren Zakładu Karnego z wykorzystaniem zatrudnionych skazanych, o co podejrzewany był także powód. Decyzja Dyrektora Zakładu Karnego w tym zakresie znajdował podstawę w art. 121 § 4 i 5 k.k.w., zgodnie z którymi nieprzestrzeganie przez skazanego warunków zatrudnienia, określonych przez dyrektora zakładu karnego, stanowi podstawę cofnięcia zgody, a ponadto dyrektor zakładu karnego może cofnąć zgodę na zatrudnienie skazanego lub wykonywanie przez niego pracy zarobkowej z przyczyn związanych z funkcjonowaniem zakładu karnego, a zwłaszcza z jego bezpieczeństwem. Podkreślić nadto trzeba, że w przedmiocie zasadności podejmowanych decyzji przez dyrektora zakładu karnego co do skierowania osadzonego do pracy skazany może wnieść skargę do sądu penitencjarnego, czego powód nie zrobił. W tych okolicznościach decyzje Dyrektora Zakładu Karnego w (...) co do zatrudnienia powoda nie były bezprawne. Wyklucza to odpowiedzialność Skarbu Państwa w tym zakresie. Także nieuwzględnione wnioski powoda o przeniesienie do innego zakładu karnego i zatrudnienie go nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności pozwanego. Przyczyną odmowy przeniesienia powoda do Zakładu Karnego w B., Zakładu Karnego w K. i Zakładu Karnego w W., gdzie powód chciał odbywać karę i podjąć zatrudnienie, był brak pozytywnej opinii Dyrektorów wskazanych Zakładów Karnych, to jest wysoki stopień zaludnienia w tych zakładach karnych oraz brak ofert pracy. Oznacza to, że powód nie mógł być skierowany do pracy z przyczyn niezależnych od funkcjonariuszy zakładów karnych.

Bezzasadny jest także zarzut powoda dotyczący utrudniania mu przez pozwanego podjęcia nauki w innych zakładach karnych. Wszystkie wnioski powoda o skierowanie go do podjęcia kursu były przez administrację Zakładu Karnego w (...) rozpatrzone pozytywnie, a nie zostały uwzględnione przez ośrodki, w których te kursy były prowadzone z uwagi na brak miejsc. Powód złożył wnioski w tym zakresie w dniach 2 i 31 sierpnia 2018 r., a więc niedługo przed rozpoczęciem kursów (od września). Wnioski zostały wysłane przez Zakład Karny w (...) odpowiednio 23 sierpnia 2018 r. i 5 września 2018 r. Wbrew zarzutom skarżącego nie można zatem stwierdzić, iż zaistniała nadmierna zwłoka w ich rozpatrzeniu i wysłaniu. Ponadto powód wniósł w tym przedmiocie skargę, jednak jego skarga nie została uwzględniona przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w K., który po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających nie potwierdził, aby funkcjonariusze Służby Więziennej swym postępowaniem lub zaniechaniem doprowadzili do naruszenia gwarantowanych powodowi uprawnień. Ponadto w kraju jest kilkadziesiąt innych szkół, do których mógł domagać się przyjęcia. Podsumowując, wbrew zarzutom skarżącego, pozwany podczas pobytu powoda w Zakładzie Karnym w (...) nie naruszył jego dóbr osobistych w stopniu uzasadniającym przyznanie mu zadośćuczynienia. Dlatego też apelację jako pozbawioną uzasadnionych podstaw należało oddalić na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego należnych Skarbowi Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 8 pkt 26 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, nie dopatrzyl się bowiem podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c. i odstąpienia od obciążania powoda kosztami procesu. O kosztach pomocy prawnej należnej pełnomocnikowi powoda z urzędu orzeczono na mocy § 14 ust. 1 pkt 26) w zw. z § 10 ust. 1 pkt

2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 03.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

SSA Joanna Naczyńska SSA Roman Sugier SSA Ewa Jastrzębska